

Aggregátorok akkreditációja az Europeana szolgáltatáshoz

Tíz évvel ezelőtt mutatták be Brüsszelben az Európai Unió digitális könyvtárát, az Europeanat. Indításakor akkora volt az érdeklődés a kulturális portál iránt, hogy a webhely túlterhelés miatt le is állt. Az elmúlt évtized során Európa-szerte sok aggregátor jött létre, hogy adatot szolgáltatson az Europeanának, de ma már nem mind működik. Ezért az Europeana munkatársai kidolgoztak egy akkreditációs tervezetet, amely segít majd beazonosítani a jelenleg is aktív aggregátorokat és elismerni a szerepüket megbízható partnerként, azoknak a kulturális örökségi intézményeknek, amelyek szeretnék az adataikat az Europeanan publikálni.

Tárgyszavak: kulturális örökség; digitális könyvtár; európai együttműködés; múzeumi gyűjtemény; tartalomszolgáltatás; akkreditáció

Helyzetkép¹

Az Europeana az Európai Uniónak egy olyan platformja, ahol közel 4000 könyvtár, múzeum és archívum teszi elérhetővé több mint 58 millió kulturális örökségi elemét a gyűjteményeikből, olyan formában, amely lehetővé teszi a kutatók, kreatív szakemberek és az érdeklődők számára a felhasználást és a kreatív újrahasznosítást. Az Europeana kezdetben sok anyagi és politikai támogatással a mennyiségre lett tervezve, az Europeana 2.0 jelenlegi terve azonban a minőségre helyezi a hangsúlyt I.

Az Europeana öt legnagyobb adatszolgáltató országa: Hollandia, Németország, Norvégia, Franciaország és Spanyolország. Ez a felsorolt öt ország szolgáltatja az Europeanan elérhető tartalmak 54%-át, összesen több mint 31 millió rekordjuk érhető el.

Magyarország jelenleg 918 215 kulturális örökségi elemmel járul hozzá az európai szintű gyűjtéshez. Ez a szám az Europeanán elérhető összes tétel csupán 1,5%-a, azonban ezzel a szerénynek tűnő feltöltéssel is Magyarország a régióban előkelő helyen áll, hazánkat csupán Ausztria előzi meg a maga 2 290 590 rekordjával. Térségünkben bennünket Szlovénia követ 647 427 rekorddal, majd Románia következik 147 181 feltöltéssel. Magyarország 3D modellek számával azonban az élvonalhoz tartozik a maga 1667 – a legnagyobb hazai

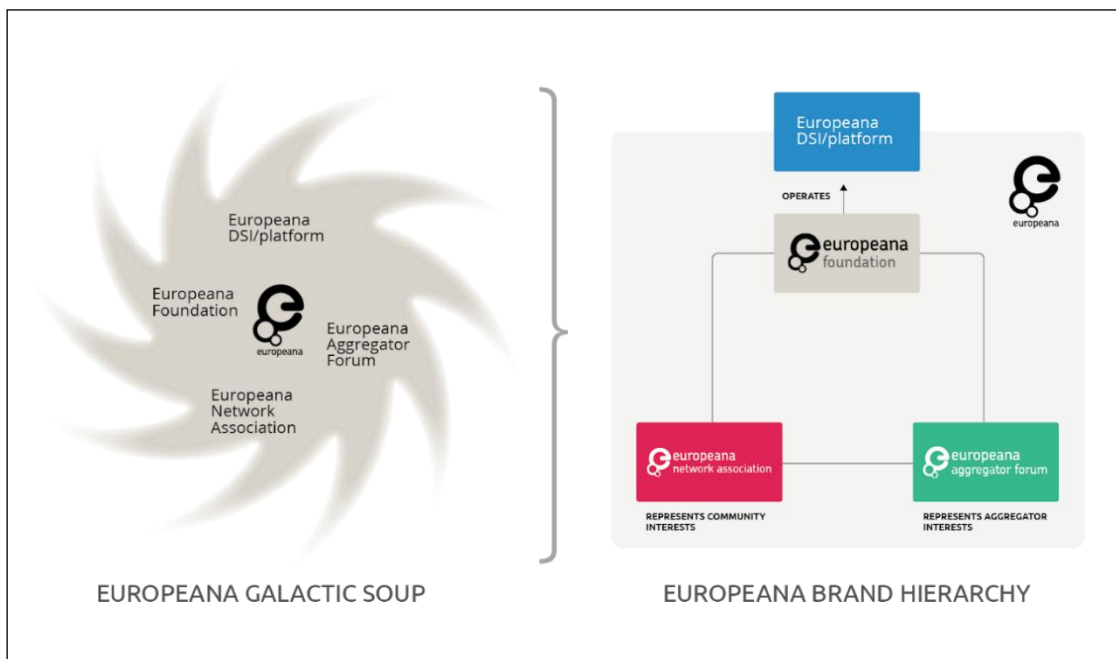
aggregátor, a *Forum Hungaricum Nonprofit Kft.* által exportált – tételével, hazánk így Németország és Spanyolország mögött áll a virtuális dobogón.

Harry Verwayen az Europeana Alapítvány ügyvezető igazgatója, a 2018 őszi, Berlinben tartott *Europeana Aggregators' Forum*-on (EAF) elmondta, hogy az Europeana hierarchiájában szereplő elemek a jövőben jobban elkülönülnek majd egymástól (1. ábra).

A legfontosabb változás az, hogy a kezdeményezéseiket egy szolgáltatásorientált struktúrává alakítják át, melynek világos szerepei és felelősségi körei vannak. Ennek a változásnak az egyik fontos eleme volt az aggregátorok akkreditációjának kidolgozása és kivitelezése.

Az akkreditáció menete

Az Europeana felállított egy irányítócsoportot, amelynek az lett a feladata, hogy kidolgozzon egy akkreditációs rendszert az aggregátorok számára. Az irányítócsoport elnökének *Marco Rendina*-t a firenzei székhelyű *European Fashion Heritage Association*² (Európai Divatörökség Egyesület) vezérigazgatóját választották. A csoport alelnöke pedig *Sara Di Giorgio* a *CulturalItalia*³ műszaki felelőse lett. Az Europeana Alapítvány részéről *Henning Scholz* partner & műveleti menedzser vesz részt a csoport munkájában.

1. ábra Harry Verwayen: A changing landscape prezentáció az Europeana Aggregator's Forum-on 2018. október 23.-án CC BY-SA

A *SurveyMonkey* online felméréseket kezelő oldalon létrehoztak egy akkreditációs űrlapot⁴ az aggregátorok számára és közzétették az Europeana munkájában résztvevő szakemberek *Basecamp*⁵ kommunikációs felületén. Az aggregátorokat vizsgáló felmérésben összesen huszonhat kérdés szerepel, amelyek három csoportra bonthatók. Az első blokk az aggregátor hatásköréről tesz fel kérdéseket, a második blokkban szereplő kérdések a különböző aggregátori szolgáltatásokra (pl.: helpdesk, oktatás, asszisztencia stb.) térnek ki, az utolsó blokkban található kérdések a szervezeti részletekre kíváncsiak, itt kell megadni az adminisztratív és a kapcsolattartási információkat. Új aggregátor esetén az akkreditáció folyamata az alábbiak szerint történik:

1. Az aggregátor egyetért a felelősségvállalásokkal.
2. Az aggregátor kitölti az akkreditációs űrlapot.
3. Az irányítócsoport a jelenlegi EAF-tagokkal konzultálva értékeli a beérkezett pályázatokat.
4. Az aggregátor meghívást kap a következő EAF-konferenciára.
5. Az aggregátort felkérlik, hogy nyújtson be egy teszt dataset-et az Europeanának jóváhagyásra.
6. Az aggregátor aláírja az *Europeana Data Exchange Agreement*⁶ (DEA) című dokumentumot az Europeanával, vagy megbizonyosodik arról,

hogy minden egyes adatszolgáltatója aláírja a DEA-t.

7. Az aggregátor megkapja az akkreditációt.

Az akkreditáció előnyei

Az akkreditált Europeana aggregátorok az Europeanával való munka általános előnyeinek⁷ túl az alábbi előnyöket élvezik:

- EAF-tagság, beleértve az utazási költségtérítést az EAF-konferenciákon való részvételhez.
- EAF Basecamp tagság.
- Aggregátoronként egy szavazati jog az EAF-konferenciákon.
- Nagyobb láthatóság az aggregátorok számára – az aggregátorok profilját közzéteszik az *Europeana Pro*⁸-n.
- Az akkreditált aggregátorok az Europeana kezdeményezés képviselőiként szerepelnek a kulturális örökségi intézményekkel való munka során.
- Az *'Europeana Aggregator Trusted Partner'* logó használata a megbízható partner aggregátorok azonosítására (2. ábra).

Továbbá az akkreditált aggregátorok ezentúl előnyt élvezhetnek támogatási pályázatokban és a kulturális minisztériumok általi elismerésekben.

BELÉPÉS ENGLISH

MAGYAR NEMZETI DIGITÁLIS ARCHÍVUM

keresés ebben:
összes mező

Adatbázisunkban 596 735 db rekord és 10 298 612 metaadat található

Budapest anno

A fejlődés nem állhat meg! – tartja a mondás, a gyakorlatban mégis azt tapasztaljuk, hogy időnként megáll. A változás – ha a maga útját járja – néha jó, néha rossz irányba tart, de – úgy tűnik – az állam beavatkozása nélkül sokszor teljesen leáll. Bizonyos változások esetében a szerencsésen alakuló körülmények (például a Rákos árok feltöltődése) és sajnos néha a balszerencse is szerepet játszik. (Például a budai borok eltűnése esetén.)

Tematikus virtuális kiállításaink

A digitalizált kulturális tartalmak keresése és böngészése mellett a MaNDA adatbázis tételeiből összeállított, hetente bővülő tematikus virtuális kiállításokat tekinthetnek meg az érdeklődők.

Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia (2017–2025)

A magyar kormány még 2015-ben döntött arról, hogy szükséges elkészíteni egy digitalizálási stratégiát, amely egy hosszútávú tervként átfogja az egész magyarországi közgyűteményi

Országos kulturális közfoglalkoztatás

Forum Hungaricum Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (továbbiakban Forum Hungaricum) országos közfoglalkoztatási programja a magyar kulturális örökség

2. ábra A MaNDA DB aggregációs adatbázis kezdőlapja az 'Europeana Aggregator Trusted Partner' logóval CC BY-SA

Felelősségvállalás

Az akkreditált Europeana aggregátorokra vonatkozó köteleességek és felelősségek a következők:

- Új adatok vagy frissítések küldése az *Europeana Collections*-be⁹ a hatályos keretrendszereknek megfelelően (pl.: *Licensing Framework*¹⁰, *Publishing Framework*¹¹). Az ösz-

szes rekordnak tartalmaznia kell az aggregátor nevét az `<edm:Provider>` mezőben.

- Világos áttekintést kell adni arról, hogy az aggregátor melyik kulturális örökségi intézményektől fog adatokat gyűjteni, melyik országokból milyen témákat és területeket fed le.
- Segítségnyújtás a kulturális örökségi intézményeknek, akiket az aggregátor képvisel, hogy javítsák a digitális objektumaik és a hozzájuk

tartozó metaadatok minőségét azáltal, hogy információkkal, irányelvekkel látja el őket és elmagyarázza az Europeana aktuális követelményeit.

- Aktív kapcsolattartás. Elegendő kapacitással rendelkező munkatársak biztosítása, pl.: metaadat-szakértők alkalmazása.
- Kilépési vagy átalakulási tervet készíteni az adatszolgáltató partnerintézmények és metaadataik részére arra az esetre, ha befejeznék a szolgáltatást vagy ha nem képesek a metaadataik rendszeres frissítéseinek elküldésére.
- Delegáltat kijelölni, aki részt vesz az EAF-konferenciákon és aktívan részt vesz azok tevékenységeiben.
- Együttműködni az Europeana Alapítvánnyal és más aggregátorokkal abban, hogy megtaláljuk

a leghatékonyabb módot a kulturális örökségi intézmények számára az Europeana-val való közreműködéshez.

Az akkreditációra minden aggregátor jogosult, akár nemzeti, domén vagy tematikus, feltéve hogy vállalja és teljesíti a fent felsorolt kötelezettségeket. Az akkreditáció első körében – az 1. táblázatban felsorolt – 20 ország 31¹² intézménye vagy szervezete kapott hivatalos tanúsítványt, hogy alkalmas az Europeana szempontrendszerének megfelelő adatszolgáltatási tevékenységre. A hivatalos, irányítócsoporthoz tartozó tagok által aláírt tanúsítványokat a 2019-es év tavaszi, Hágában tartott EAF-án kapták meg az aggregátorintézmények képviselői.

1. táblázat

Europeana akkreditációjában első körben hivatalos tanúsítványt kapott aggregátorok

Aggregátor neve	Aggregátori szolgáltatás elérése	Földrajzi fekvés	Fenntartó intézmény
Archives Portal Europe	https://www.archivesportaleurope.net/hu	Hollandia, Hága	Stichting Archives Portal Europe Foundation
CARARE	http://www.carare.eu/	Írország, Dublin	CARARE (Connecting Archaeology and Architecture in Europe)
Culturalitalia	http://www.culturalitalia.it	Olaszország, Róma	Central Institute for the Union Catalogue of Italian Libraries (ICCU) of the Italian Ministry of Cultural Heritage and Activities (MiBAC),
Deutsche Digitale Bibliothek	https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de	Németország, Majna-Frankfurt	Consortium of 14 cultural institutions (main executive institutions: German National Library, Prussian Cultural Heritage Foundation, FIZ Karlsruhe – Leibniz Institute for Information Infrastructure)
Digitale Collectie	http://digitalecollectie.nl	Hollandia, Hilversum	Netherlands Institute for Sound and Vision
EFG – The European Film Gateway	http://www.europeanfilmgateway.eu	Hollandia, Amszterdam	Association des Cinémathèques Européennes (ACE); Deutsches Filminstitut & Filmmuseum (DFF)
Erfgoedplus	https://www.erfgoedplus.be/	Belgium, Brüsszel	Departement Cultuur, Jeugd en Media, Vlaamse Overheid
Europeana Fashion	https://fashionheritage.eu	Olaszország, Firenze	European Fashion Heritage Association
Europeana Local Austria	http://www.europeana-local.at	Ausztria, Graz	AIT Angewandte Informationstechnik Forschungsgesellschaft mbH
Europeana Sounds	http://www.eusounds.eu/	Egyesült Királyság, London	British Library Sound and Vision

EUScreen	http://euscreen.eu	Hollandia, Hilversum	EUScreen Foundation; Netherlands Institute for Sound and Vision
Federacja Bibliotek Cyfrowych	https://fbc.pionier.net.pl	Legyelország, Poznań	Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe
Forum Hungari- cum Nonprofit Kft.	https://mandadb.hu	Magyarország, Budapest	Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI)
Gallica	https://gallica.bnf.fr	Franciaország, Párizs	Bibliothèque nationale de France
Hispana	http://roai.mcu.es/es/inicio/inicio.do	Spanyolország, Madrid	Ministry of Culture and Sport / Department of Book and Reading Promotion / Office of Library Co- ordination
Institutul Național al Patrimoniului	http://www.cimec.ro	Románia, Bukarest	Institutul Național al Patrimoniului
Jewish Heritage Network / Judaica Europeana	http://www.jewishheritage.net	Hollandia, Amszterdam	Jewish Heritage Network
Kulturpool	http://www.uma.at	Ausztria, Bécs	UMA Information Technology GmbH
LT-Aggregator Service National Library of Lithuania	www.epaveldas.lt	Litvánia, Vilni- us	Martynas Mažvydas National Library of Lithuania
Manuscriptorium	http://www.manuscriptorium.com/	Csehország, Prága	National Library of the Czech Republic.
Moteur Collections	http://collections.culture.fr	Franciaország, Párizs	Ministère de la Culture
MUSEU-HUB	http://www.museuhub.eu	Belgium, Brüsszel	Michael Culture
MuseumMap	http://www.museumap.hu	Magyarország, Budapest	Magyar Nemzeti Múzeum
National Aggregator for Europeana	http://agregator.nb.rs	Szerbia, Bel- grád	National Library of Serbia
OpenUp! Natural History Aggregator	http://open-up.eu/en	Ausztria, Graz	Botanic Garden and Botanical Muse- um (Berlin); AIT Angewandte Informationstechnik Forschungsgesellschaft mbH (Graz)
Photoconsortium	http://www.photoconsortium.net	Olaszország, Peccioli	Photoconsortium – International Consortium for Photographic Heritage
Public Library - Varna	http://www.libvar.bg	Bulgária, Várna	Pencho Slaveykov' Regional Library
RNOD - Registo Nacional de Objetos Digitais	http://rnod.bnportugal.gov.pt/rnod	Portugália, Liszabon	National Library of Portugal (BNP)

SearchCulture.gr - The Greek Aggregator for Cultural Content	https://www.searchculture.gr	Görögország, Athén	National Documentation Centre (EKT) / National Hellenic Research Foundation (NHRF)
Slovenski nacionalni agregator e- vsebin / Slovenian Natio- nal E-content Aggregator	http://www.agregator.si	Szlovénia, Ljubljana	Narodna in univerzitetna knjižnica, Slovenija / National and University Library, Slovenia
SOCH (Swedish Open Cultural Heritage)	https://www.raa.se/ksamsok	Svédország, Visby	Swedish National Heritage Board

Magyarországról eddig két aggregátorintézmény szolgáltatása, a Forum Hungaricum Nonprofit Kft. által üzemeltetett és folyamatosan fejlesztett *MaNDA DB*¹³ aggregációs adatbázis és a *Magyar Nemzeti Múzeum MuseuMap*¹⁴ múzeumi aggregációs portálja kapott akkreditációt. A Forum Hungaricumnak 268 285 rekordja, a Magyar Nemzeti Múzeumnak pedig 16 111 rekordja érhető el az Europeana nyilvános felületén. A két intézmény akkreditációjával már biztos, hogy képviselve lesz Magyarország az EAF szakmai tanácskozásokon, ahol operációs és stratégiai szinten koordinálják a páneurópai együttműködéshez szükséges tevékenységeket. Operációs szinten az akkreditált aggregátorok biztosítják a szűkebb és keretrendszerek fejlődését és adaptálását. A páneurópai aggregáció számára stratégia szinten az EAF funkcionál pártfogó testületként.

A szervezeteknek és intézményeknek folyamatosan lehetőségük lesz benyújtani akkreditációs szándékukat az Europeana Alapítványnak, viszont évente egyszer az EAF felülvizsgálja az aggregátorok akkreditációs státuszát, és abban az esetben, ha az aggregátor nem teljesíti valamelyik felelősségvállalását, visszavonják az akkreditációját. kerül az akkreditációja.

Hivatkozások, megjegyzések

- ¹ A cikkben szereplő adatok az European nyilvánosan elérhető információk 2019. április 15-iki állapotát tükrözik.
- ² European Fashion Heritage Association: <http://www.fashionheritage.eu/>
- ³ CulturalItalia: <http://www.culturalitalia.it/>
- ⁴ Europeana Aggregator Profile akkreditációs űrlap: <https://www.surveymonkey.com/r/Aggregator-Profile>

- ⁵ Basecamp: <https://basecamp.com/>
- ⁶ Europeana Data Exchange Agreement: <https://pro.europeana.eu/page/the-data-exchange-agreement>
- ⁷ Reasons to share your data on Europeana Collections: <https://pro.europeana.eu/page/reasons-to-share-your-data-on-europeana-collections>
- ⁸ Forum Hungaricum Nonprofit Kft. profilja az Europeana Pro oldalon: <https://pro.europeana.eu/organisation/forum-hungaricum-non-profit-ltd>
- ⁹ Europeana Collections: <https://www.europeana.eu/portal/hu>
- ¹⁰ Europeana Licensing Framework: <https://pro.europeana.eu/resources/standardization-tools/europeana-licensing-framework>
- ¹¹ Europeana Publishing Framework: <https://pro.europeana.eu/post/publishing-framework>
- ¹² Az European Alapítvány által akkreditált domain, tematikus, nemzeti és regionális aggregátorok profiljai: <https://pro.europeana.eu/services/data-publication-services/aggregators>
- ¹³ MaNDA DB aggregációs adatbázis: <https://mandadb.hu>
- ¹⁴ MuseuMap múzeumi aggregációs portál: <http://www.museummap.hu/>

Beérkezett: 2019. ??.

	<p>Szüts Etele Forum Hungaricum Nonprofit Kft., a Digitálisarchívum-fejlesztési Osztály vezetője. E-mail: szuts.etele@forumhungaricum.hu</p>
--	---